

HE

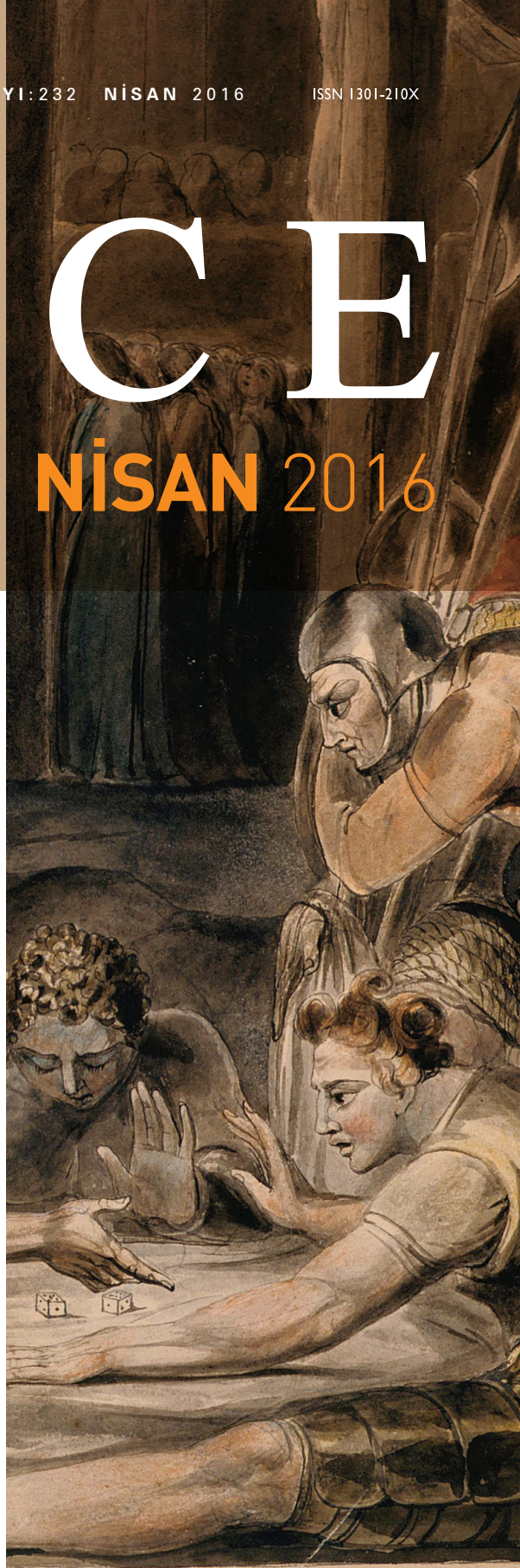
CE

NİSAN 2016

Dosya:
**ULUSAL KİMLİK ve
EDEBİYAT**

Rasim Özdenören / Cahit Koytak / İhsan Deniz / Mustafa Özçelik / Bünyamin K. / Mustafa Muharrem / Onur Ocak / Süleyman Unutmaz / Eyyüp Akyüz / Halil Ünal / Emre Miyasoğlu / Bilal Can / Fatih Korkmaz / Rahime Kasım / Mehmet Torun / Ayşe Çelikkaya / Burak Çelik / İbrahim Demir / Gülşen Kıraç / Merve Yalçın / Zeynep Ağdaş / Mustafa Bal / Seamus Heaney / David Foster Wallace / Manolya Gürocak / Hayrettin Orhanoğlu / Tarık Deniz / H. Neşe Koçak / Yusuf Turan Günaydın / Hayriye Ünal / Mehmet Sümer / M. Fatih Andi / Cevat Özyurt / Şerif Eskin / Semih Diri / Timothy Brennan / İbrahim Demirci / Cevdet Karal / Mehmet Ayıcı / Zelkif Yıldırım / Bülent Ata / Hamza Günerigök / Manolya Gürocak / Gülşen Kıraç / Salim Nacar / İbrahim Gökburun / Şeyma Subaşı / Asım Gültekin / Burak Çavuş / Ayşe Demir / Halil Arslan / Tuba Kapusizoğlu / Esin Kâhya

232

CÜMLE YAYINLARI

KATHERINE MANSFIELD SEÇME MEKTUPLAR

“Odun Ateşiyim Ben”

MEKTUP
13,5 x 21 cm
504 Sayfa

Reşit Galip Cad. Hatır Sk. 23/2 GOP-ANKARA Tel: (0312) 437 08 85 Fax: (0312) 437 08 87

e-posta: bilgi@cumleyayinlari.com www.cumleyayinlari.com

Albaraka Mobil Şube'de işlemler hızlı ve ücretsiz be ya!

Zamanınızı iyi değerlendirmeniz için tüm hassasiyetimizle yanınızdayız.
İhtiyacınız olan hızlı bankacılık işlemleri Albaraka Mobil Şube'de.

HAVALE VE
EFT ÜCRETİ
YOK

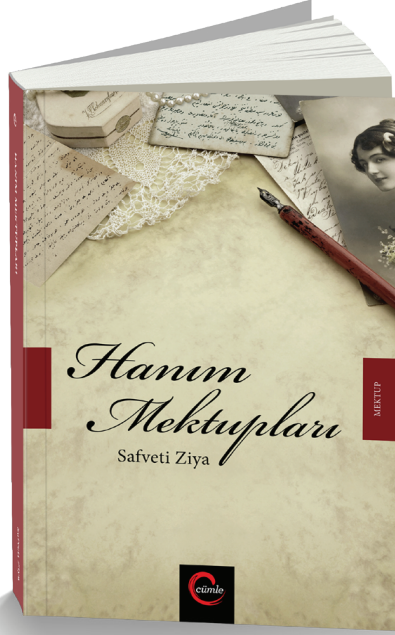

alBaraka
değerlerinize değer katıyoruz

30
yıl

CÜMLE YAYINLARI

Hanım Mektupları

Safveti Ziya

MEKTUP
13,5 x 21 cm
148 Sayfa

HECE

NİSAN 2016

232

KÜNYE

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 20 SAYI: 232
Nisan 2016
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni
Rasim Özdenören

Yayın Kurulu
Âtîf Bedir, Cafer Haydar, Hayriye Ünal, İbrahim Demirci, Yusuf Turan Günaydın

Yönetim Yeri
Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim
Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14
P.K. 79 Yenişehir/Ankara
İnternet Adresi: www.hece.com.tr
e-mail: hece@hece.com.tr

 twitter.com/hecedergi

 facebook.com/hecedergisi

Son Okuma : Hayriye Ünal, İbrahim Demirci, Yusuf Turan Günaydın

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta web: sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset
Tel: (0.312) 278 82 00

2016 Yılı Abone Bedeli:
Yıllık: 120 TL.
Kurumlar İçin: 330 TL.
Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582
Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.03.2016

ÖNYAZI	
Rasim Özdenören/ <i>Ulusal Edebiyat Versus Ulusal Edebiyat</i>	/ 6
ŞİİRLER	
Cahit Koytak/ <i>Coğrafya</i>	/ 9
İhsan Deniz/ <i>Çok Şey Olmuş Bana</i>	/ 13
Mustafa Özçelik/ <i>Mağara</i>	/ 14
Bünyamin K./ <i>Büke Döke</i>	/ 15
Mustafa Muharrem/ <i>Islık Nihayet</i>	/ 16
Salim Nacar/ <i>Sonsuz Aday Aday</i>	/ 18
Onur Ocak/ <i>Bir Put Olacakken Yanlışlıkla Biblo</i>	/ 20
Süleyman Unutmaz/ <i>O Muhteşem Sıkıntı</i>	/ 20
Eyyüp Akyüz/ <i>Otopsi</i>	/ 23
Halil Ünal/ <i>Ettiğim Bütün Sözleri Geri Çağırıyorum</i>	/ 24
Emre Miyasoğlu/ <i>Bu Seninle, Bu Ben</i>	/ 26
Bilal Can/ <i>Sırtımdaki Dağdan Bir Fazlasıyım</i>	/ 28
Fatih Korkmaz/ <i>Nasılsa İyiyim</i>	/ 30
Rahime Kasım/ <i>Su Burcu</i>	/ 31
Mehmet Torun/ <i>Üç Derdim Var Birbirinden Seçilmez</i>	/ 33
Ayşe Çelikkaya/ <i>Müşkül Veda</i>	/ 35
Burak Çelik/ <i>Roma'ya</i>	/ 36
İbrahim Demir/ <i>Üçlü Tekrar</i>	/ 38
Gülşen Kıraç/ <i>Kafi Kalabalık</i>	/ 40
ÇEVİRİ SAYFALARI	
Mustafa Bal/ <i>Seamus Heaney Şiiri</i>	/ 41
Seamus Heaney/ <i>Strange Fruit/Garip Meyve</i>	/ 44
Seamus Heaney/ <i>Punishment/Ceza</i>	/ 46
Merve Yalçın/ <i>David Foster Wallace</i>	/ 48
David Foster Wallace/ <i>Yanmış Çocukların Bedenlenişi</i>	/ 49
ÖYKÜ	
Manolya Gürocak/ <i>Abdullah Vakası</i>	/ 52
YAZILAR	
Hayrettin Orhanoglu/ <i>Kopan Buz Parçası: Didem Madak Şiiri</i>	/ 56
Tarık Deniz/ <i>İçinden Ceyhan ile Virginia Woolf Geçen Elbistan'a Yolculuk</i>	/ 60
H. Neşe Koçak/ <i>Size Aydınlığı Hediye Ediyorum!</i>	/ 64
AYIN SÖYLEŞİSİ	
Yusuf Turan Günaydın/ <i>Prof. Dr. Esin Kâhya ile El-Kanun Fi't-Tıbb Tercümesine Dair...</i>	/ 67
DOSYA: ULUSAL KİMLİK VE EDEBİYAT	
Hayriye Ünal/ <i>Sunuş</i>	/ 73
Mehmet Sümer/ <i>Ulus İnşasında Edebiyat</i>	/ 75
M. Fatih Andı/ <i>Cumhuriyetin Ulusal Kimlik Oluşturma Süreçleri ve Mehmed Akif</i>	/ 83
Cevat Özyurt/ <i>Millet İnşasında Edebiyat, Tarih ve Din</i>	/ 89
Şerif Eskin/ <i>Ulusal Kimliğin İcadı ve Hafıza Mekânı Olarak "Onuncu Yıl Marşı"</i>	/ 98
Semih Diril/ <i>Ulusçuluk ve Kanon Tartışmaları Üzerine Bir Değerlendirme</i>	/ 105
Timothy Brennan/ <i>Ulus ve Roman</i>	/ 109
OKUR YAZARIN NOTLARI	
İbrahim Demirci/ <i>"Hattı Müdafaa" Dolayısıyla</i>	/ 118
YAZARIN OYUNCAKLARI	
Cevdet Karal/ <i>Ben Oyuna Dâhil Olamadım</i>	/ 120
PORTRE	
Mehmet Ayıcı/ <i>Gel Biraz Yürüyelim</i>	/ 122
BENİM FİLMLERİM	
Zelfik Yıldırım/ <i>In the Mood for Love</i>	/ 124
HECE POSTASI	
Bülent Ata	/ 127
ÇEŞİTKENAR	
Hamza Günerigök/129 • Manolya Gürocak-Gülşen Kıraç	/ 131
Salim Nacar/132 • İbrahim Gökburun/133 • Şeyma Subaşı	/ 134
BEYAZ HABERLER	
Asım Gültekin	/ 135
YENİ KİTAPLAR	
Burak Çavuş/ <i>Yazıdaki Yaşamlar</i>	/ 137
Ayşe Demir/ <i>İztirap ve Coşku</i>	/ 139
Halil Arslan/ <i>Taşa Kazınmış Sözler</i>	/ 140
Tuba Kapisuzoğlu/ <i>Menâkıbı ve Sâliklerin Âdâbı-Nutk-İ Şerifler</i>	/ 141
Bize Gelen Dergiler	/ 142

Rasim Özdenören

ULUSAL EDEBİYAT *VERSUS* ULUSALCI EDEBİYAT

Edebiyat alanında, belli bir kültürle onun edebiyatı arasında bir bağlantının (karşılıklı ilişkinin) bulunduğu tezini hep savundum. Her edebiyat ürünü, bir kültür ögesi olarak, aynı zamanda o kültürün de bir türevi halinde ortaya çıkıyor. Bu, şu demek oluyor: o kültürü oluşturan maddî ve manevî değerlerin tümü, edebiyat ürününde de yansımaları bulur. Bir edebiyat ürünü ne kadar soyut ve kendi çevresel bağlantılarından kopuk görünürse görünsün, son çözümlemede, o ürün, gene de belli bir kültürün eseri olarak ortaya çıkmış olur. O ürünün müellifinin kişisel kaçışları, kendi kültürel değerlerini inkârı bile, ortaya koyduğu ürün üzerinde etkisini göstermekten hali kalmaz. Söz konusu istisnai durumun gösterdiği gerçekliği, J. P. Sartre edebiyatta “yansımamış yansıyış” olarak ifade ediyor.

Demek ki, değindiğimiz bağlamda, her edebî ürünün aynı zamanda bir ulusal kültür ürünü olduğunu söylüyoruz. Ancak bu ulusal kültür ürününün “ulusalci” bir ürün olduğunu söylemiyoruz. Yunus Emre’nin veya Mevlânâ’nın veya Fuzulî’nin.. ürünleri de, kullandıkları dil ne olursa olsun, ulusaldır, ama ulusalcı değildir. Ulusalcılık, bilindiği gibi, liberal/kapitalistik uygulamanın belli bir aşamasını ifade eden bir kavram ve ideolojidir. Ulusalcı edebiyat, bir ulusun edebiyatının, ancak dar bir kesitini kapsar. 18. yüzyıldan önceki dünyada yaşayan ulusların her birinin kendine özgü ve özgül edebiyatları bulunmasına rağmen, hiç birinin ulusalcılıkla nitelenebilecek bir edebiyatı var olmamıştır. Aynıyla faşist ve Marksist sıfatıyla anılabilecek edebiyat ürünlerinin de var bulunmaması gibi.

Bizim edebiyatımızda ulusal (millî) olarak anılan edebiyat akımı, Balkan Savaşının başlarından itibaren ortaya çıkmıştır. Osmanlı toplumunu ümmet kavramıyla tanımlamayı bırakıp ulus (millet: nation) kavramı düzlemine oturtma çabasının ürünü olarak belirginleştiğini söyleyebiliriz. En arkalarda belki ulusalcı bir çeşni hissedilse bile genelde ulusal özelliği öne alan şairlerin adıyla özdeşleşmiştir bu dönemin şiiri. Örneğe Beş Hececiler: Halit Fahri Ozansoy, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhon, Faruk Nafiz Çamlıbel... Müstakil adlar olarak Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Haşim...

Ulusal edebiyatın düzyazıdaki ve özellikle hikâye ve romandaki öncü adları arasında Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay, Halide Edip Adivar, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu adlarını anabiliriz.

Ulusal olanla ulusalcılığı ayırmaya özen gösteriyoruz. Ulusalcılık bazen Anadoluçuluk nitelemesini benimseyerek veya bu unvanı öne çıkararak da tezahür etmiştir. Her ulusalcılıkta olduğu gibi, Türk ulusalcılığında da yer yer bariz ırkçı çizgiler yakalamak mümkündür. Ulusalcılığın, bir ideoloji olarak başka herhangi bir ideolojiden farkı yoktur. Bir ideoloji olarak ulusalcılığın edebî ürüne yansımalarıyla, ulusal değerlerin oluşturduğu kültürün (veya ulusal kültürün) yansımaları arasındaki farka dikkat çekmek istiyorum.

Ulusal edebiyat, belli bir ulusun kültürünü içselleştirmiş olmayı ifade ederken; ulusalcılıkla nitelenen edebiyat, aynı kültürel değerleri ideolojik perspektiften terennümünü ifade ediyor. Ne var ki, yirminci yüzyılın başlarında, bu iki kavramın birbirinden açık seçik tefrik edilmeyişi, bazen ulusal (millî) denilen edebiyatı ulusalcı (milliyetçi) olanla (ve tersi durumuyla) karıştırmalara yol açmıştır. O dönemde yeni yeni rağbet bulmakta olan hece ölçüsünü bazı şairler ulusal bir ölçü ve değer olarak kabul ederken (Necip Fazıl vb.), bazıları da aynı ölçüyü ulusalcılığın (milliyetçilik) bir göstergesi olarak benimsemişlerdir (Necmettin Halil, Behçet Kemal vb.).

Böylece bir edebiyatın ulusal değerleri içselleştirmiş olması durumunun, mücerret bu yanıyla, ulusalcı bir edebiyat anlamına gelmediğini vurgulamış oluyoruz.

Belki şunları belirtmek de yarar olabilir: Ulusal edebiyat daima evrensel olana açıktır. O, ulusal değerleri evrensel olanın diliyle ifade edebilme yetisine sahiptir. Ulusalcı edebiyat ise daha baştan yerel, dahası yöresel olmaya hükümlü olarak doğar. Ulusalcı edebiyatın var olma alanıyla ulusal edebiyatın var olma alanı birbirinden farklıdır. Ulusalcı edebiyat, son tahlilde, belli bir ulusun değerlerini övgüyle öne çıkarmayı amaçlar; ulusal edebiyatın kendini böyle dar bir alanla kısıtlama amacı yoktur, olmaz...

Bu günden geriye baktığımızda Faulkner'ın, John Dos Passos'un, Hamingway'in, Steinbeck'in, Virginia Woolf'un, Balzac'ın, Camus'nün, Dostoyevski'nin, Tolstoy'un ilah... birer ulusal edebiyat figürü olduğunu söylememiz imkân dahilindedir. Ama onlar ulusalcı değildir.

Bizde, Ömer Seyfettin kişisel eğilim olarak belki ulusalcıdır, ama öyküleri ulusal nitelikte sayılmalı. Memduh Şevket, Sabahattin Ali, Sait Faik Türkçenin ulusal değerlerini terennüm etmiş öykücüler olarak anılmalıdır. Ama hiçbiri ulusalcı değerlere sahip çıkmaz... Ahmet Haşim, Necip Fazıl, Ahmet Hamdi Tanpınar, Edip Cansever vb şiirlerinde; Peyami Safa, Orhan Kemal vb roman- da ulusal değerleri içselleştirmiş ve terennüm etmişlerdir. Ama hiçbiri ulusalcı olmamıştır. Edebi değerleri tartışmaya açık olan bir Nihal Atsız, Aptullah Ziya Kozanoğlu, bir Feridun Fazıl Tülbentçi, Esat Mahmut Karakurt, Behçet Kemal Çağlar ve benzeri yazarlar ise ulusalcı düzlemde yer alıyor. Her iki kümede yer alan yazarlar gerek edebiyatın iç değerleri, gerekse amaçladıkları hedefler açısından karşılaştırıldığında ulusal olanla ulusalcı olanın arasındaki dramatik fark daha bariz biçimde karşımıza çıkabilir.

Cahit Koytak

COĞRAFYA

I

Acı ırmak olmuş akıyor,
Korku ırmak olmuş akıyor,
Ölüm ırmak olmuş akıyor,

Irmak, tanrısını arıyor,
Tanrı, kitabını yazıyor,
Yazdıkları ne akla,
Ne yüreğe sığıyor.

Ve merhamet,
İnsanda belbağlanan merhamet,
Feri gitmiş bir ateş,
Irmağın kıyısında
Piknikçilerin bıraktığı...

Feri gitmiş bir ateş
Ya da tumturaklı, müptezel
Bir tweet internette,
Yaraları sarmaya
İsini, dumanını gönderen...

2 Şubat 2016

II

Ay ışığı iyi gelir
Kapanmayan yaraya.

Ay ışığında gözyaşı
İyi gelir,
Bir damla,
Bir kaç damla
Ve hüznü bir tebessüm
Dudağın kıyısında...

Deşer gibi kendi anasının karnını
Bugün, insanoğlunun
Aklının ucuyla
Ve kazma dişleriyle açgözlülüğün
Delik deşik ettiği,
Üstünde tepindiği bu öksüz coğrafyada
Kan çanağı bir göğe batırarak fırçanı,
En derin oyuğundan başlayıp,
Kül rengi gelecekle boyarken
İnsanı ve doğayı,
Sen ey yüce şiir sanatı,
Sen ey yersizlerin yurtsuzların vatanı,
Dudağının kıyısında, evet,
Biraz acılı bir tebessüm
İyi gider, pek iyi
Ve pitoresk –

Büsbütün örtmez belki,
 Ama biraz olsun gölgeler
 Senin gül yüzüne sıçrayan
 Azgın insansızlığı, azman insansızlığı,
 Orantısız vahşeti,
 İnsan denen o içrek tanrısallığa,
 O Tanrı soluğuna
 Kötü kokular, müfsit mayalar katan
 Şu kronik çürümeyi,
 Ontik metastazı...

Hekimler, kanser için ararken,
 İnsanda alçalmaya,
 İtleşmeye, kurtlaşmaya
 İyi gelen ilacı da bulurlar
 Diye dua ediyorum bir yandan,

Bir yandan da, ben kendim,
 Okşayarak başını içimdeki yangının,
 Uyuşturmadan onda diriltici acıyı,
 Yaratıcı sancıyı,
 Kanadının ucuyla yaşlı, yanık şiirim
 Ve kopuk telleriyle sazımın
 Resimler çiziyorum şimdiden
 Yıkık duvarlarına, insan kalbinin,

Eskizler yapıyorum,
Tutuşup yanmak için gün sayan
Daha esrik, daha saf, daha deli
Ve taşları, duvarları,
Dinleri, dilleri, ırkları aşıp,
Kalpleri tutuşturan
Daha büyük kanatlı yangınlar için.

Resimler yapıyorum,
Dünyadaki bütün yoksulları,
İnsandaki bütün yoksullukları
Yepyeni bir varolma hasretiyle
Kucaklayan göklere,

Resimler yapıyorum
Kansız geleceklere,
Kinsiz geleceklere,
Sonsuz geleceklere...

5 Ocak 2016

İhsan Deniz

ÇOK ŞEY OLMUŞ BANA

7.

Dalların üstünden seyretmek isterdim seni.
 Bir kalenin en yüksek burcundan.
 Sazlıkların kıyısından,
 ortasından bir denizin.
 Güneşin çekildiği anda ayın parlattığı aynadan.
 Merak ve kuşkudan.

Bir çocuğun uyanışından sessiz harfler
 saçmak isterdim dudaklarına.
 Beni örtmesin diye sözlerin..
 Beni görmesin diye sözlerin..
 Sözlerin beni işitmesin.

Bir şey var, sana ancak
 rüyanda söyleyebileceğim.
 Hiçbir zaman itiraf etmeyeceğim
 bir şey var. Bir şey yok, bunu sen
 bilmemelisin.

Bir şey var, bir şey, her şey
 kadar yer tutan bir şey:

Sen gel, yalnız benimle kal.
 Süet kalbimizle
 Gobi Çölü'ne yerleşelim.

Mustafa Özçelik

MAĞARA

Bilinmezin ormanında bir sesin peşine düşüp
Girersin derin mağaralara

Çünkü içinde o ateş yanmış
Kalbin sulara sevdalanmıştır

İşte sen de bir havarisin
Gözlerini kapatır da bir melek
Yeni bir iklime uyanırsın

Orada her biri güneş yüzlü
Gözleri kapalı gönülleri açık
Nice bin şahbaz

Tabutları omzunda
Dünyadan buraya gelmişler
Kimseyi korkutmadan ve kirlletmeden aşkı

Yüreklerinde sadece o humma
Düşlerinde o ceylanın gözlerine vurulmak rüyası

Hayretler içinde
Kendilerini bu mağarada bulmuşlar
Karanlığa inat

Uluyan kurtlar, çan sesi, haydut tuzağı
Onlardan ve buradan çok uzakta

Yunus derken, Mansur derken
Titrer kalbim
Haydi benim de içimden geçin
Tutup ellerimden
Götürün beni de gittiğiniz yere

Bünyamin K.

BÜKE DÖKE

ne'm var oy ne'm var uçşuyor bin parçam
üç kalbim var benim üçü de dikkatsizliğimden kırılan
şamatacılar! şamatacılar!
üç kalbim var gürültülerle duran
. .
bir nehir sesi duyabilirsın durursan
dinel. taşlar incitir yürürsen
bükül. sonra günlerce uza kendine
uzan. uyuyup uyanıp uzan
herkes başına üşüşür koşup kalırsan
bin parça edip tutmak isterler
rahat edemezsin ölme istersen
hem kabirdir toza toza erir
kalk dinel bükül uzan
aka taş dola taş şehir içlerinden
bir nehir sesi duyacaksın tekrarlarından
kısıkmış parmaklarının nar damlasından
uzan